

ЖЕНІТВА, АЖИНА ЗІ ВІЧНІВАТИВА.

Nr: 15.

MERCURIU, 13. APRILIEA

1855.

КІЦЕТЬІРІ.

(Брмаре.)

IV.

De dembat kavt ami da се ать de хаоса лімбістік din Apdeal, ші віз ісвітеск декът а тъ переде джтр'єп хаос de гімодіпі. Асеміне аноманія віз ар фі de мірапе дж Прінціпіате, віде трептареа попорвазі джтетейтъ de джделевгать време, ші джпрецівръріле політіче аз пэтът adвче інстітюції ші елементе фелівріте din тоате пурділе, віде edвкареа кв totva французъ, de треі-зечі anі дж коаче аз пэтът adвче дж рътътре форма ші стілга скріторілор, прекът edвка-діа гречеаскъ а віаказі тракт аз лъсат време ведерате; — dar Apdeалу віз не поате да тъль-тъчіреа історікъ а рътъчіреі сале, ші есте грэз de джделес квт о фаміліе патріархаль, вітъ джтр'єп сінгэр ганд, сентіментіа пепорочіреі сале, аз ацівіс да комедія лімбістікъ de не кът-пла Блажвл! Кіз дзрере о mai спльнем одатъ, Блажвл аз фост о трівсьп, віде твлте din къп-тепії пъреа а се льнта mai твлт пептвріле пеамвазі Ромънеск.

Кынд ші квт аз ресъріг системеле?.. Веакдя ал 18 аз dat Apdeлевізор doi авторі ротънеші: Шінкай ші: Петръ Маіор. Шінкай de ші не ічі-коло се джчаркъ кв літва, джисъ, dedat ві Хронікаřі ротъп, есте ротъп дж літва, дж ідеі, пънъ ші дж форма; чеваші din търеада сімилітате; а хронічіор поастре се реварсь дж Хроніка Ротъблор а са:

Петръ Маіор, че трече дж опінія Apdeлевізор джчартеа літва Шінкай, де ші джкъ ротъп, dar ce зігъ кв фрагосте да літва латінъ ші: віз заа заа de скідіреа ереі асте нозе' каре віз аз продвсіні о карте ротънешасъ Піаделе вор аръта mai

віне чеса че вроіт а сплье декът квітеле; еатъ віз скріе Miron Koeris дж Летоцісіцъ Молдо-вей: „Джчептвзі церілор ачестора ші а пеамвазі Молдовенеск чі Молтенеск, ші дж церіе джг-рещі кв ачест паме de Ромъні, шіль асгъзі de віде скріе веніці джтврі ачесте пурді de пътжат, а скріе твлтъ време да кътиль аз сътът ві-цетвзі пострв. Съ джчеп остеовеала ачеаста данъ атътеа веакрі de да дескълекатвзі церілор дінтвзі, de да Траян джнъратвзі Рътвзі кв кътева сътв de anі пеаге mie трактвзі, се спаріе гіндзз. А лъса еаръші пеакрі, кв таре окаръ джфандат пеамвазі ачеста de о се ать de скріторі, есте ін-меі дзрере.“ — „Джтвзі твлте солій че трімісесе Bordan Bodъ да Краіза Лепіеск пептра соръ-са Емісіфта, пре каре о аз черніт, ші възънд къ ві-на вра съї-о діе, аз сокотіт къ аре време се'ші ресквітире рушина с. фесре Краіза Лепіеск кв сънде пеавіноват, ші аз джчепт а стрінде оасте. Че възънд Краіза джглпії, ші сінцінд къ Bordan Bodъ фаче оасте асніра Лепіеск, аз тріміс сол пре Штефан Телекі са съї поатъ джчініа!...“ Аста е літва Молдовенеск din ал 17 віз. Джтре літва ачеаста ші літва літви Петръ Маіор ші аз дж Шінкай деосе-віреа есте пе-дисентнатъ! — Брматші літви Шінкай ші аз дж Петръ Маіор зікв: „Дж-вон-твзі літви Стефан din Молдавіа се персеквтъ план тір-фідз din партеа літви Альвертъ ші: Владіслав; ачела се препара пе-дичетат съв пре-тексл de а парчеде дж конгрэ Тарчілор. Префект-твзі Трансільваніе Орагові, кіт Комітеле Темішо-реї Ioza кънтаръ opdine de да Владіслав се сгее параці спре а джонга дж пурділе Трасал-ніне. Джчептвзі алдзі R. 2.50 (Хр. 1497) Альверт провокъ пре Стефан съї-ші стрінгь ошгіде спре а літва дж котвіе дж коагра Тарчілор, на се'ші езапете Кілія ші чатате Альвъ. Ачеаста de дж-

жірб а фі нарат да тоате.“ — Mai denapre. — „Сылтана тајдеміт кв дептъчілор а че адасесе діверсе дарырі, кв оноаре ресітіві дарыріле, промітънд дереі паче ші Молдовенілор амінідіе. Жп аны Р. 2258 (Хр. 1505) Bordan негі де ла Александр, рецеле Нолоніе, ире соръса Еліза де соудіе, дісіс штата Речінъ прекъш ші Прінціпеса рекъзаръ късъторія, фінд къ Bordan ера ласк! дар Речіна пътілірі тұлтші тәрі.) Атвпчі Bordan каре штіеа къ ачеаста фесъ касса прінціналъ де і се рекъзаръ шына Прінціпесі, редкоі пеңдічілор а дп авыл ал доіде, дісіс жыптылънд респінис пегатів, іррзпс дп Поклада ші окіпъ четъділе“. Треі томърі де асемине!!! Иатъ квт се скріе історія, адікъ о карте de жп въцьтарь цептэр чеі ліпсізі de жп въцьтарь, шенгір чеі че аз певоіе de a жпделене фаптеле стретомшілор! Кът пептэр ротъпій чеі жп въцьтаді авет дикъ чева таі фрътомос: „De філізінеа е състітвізінеа черторз десятпъчілікі карактеристігічі жп ловъл сіппале densitipі а възі обіекті саз а възі фапт. Аттепдізінеа е актъл пріп каре апплікътв кв воіпдъ ші аз адънъръчівпе зна din фаптъділе поастре челе жпделектвале спре зи обіектъ детерминатъ. Дақъ апплікъчізінеа е жптерпъ, атвпчіе ворвеи аттепдізіе се съз-сітітіе ворва рефлексівне. Аттепдізінеа разытъ din о жптервепдізінеа енергікъ а воіндеі жп жакрапеа жпделіцендеі.“ Ne-адычем амінте къ зи от аз спіріт деші черчета не зи ал сөз пепот декърънд соєіт din сръптьтате: Xei .. фътла таі, епзпметі: „Жпвъртіга квт се кіамъ французште?.. Жпвъртіон, ръсппс пепотыл. Ротъпешт, жпвъртіта се кіамъ астъзі жпвъртъчізіе.“

Петръ Маюор зіче: „Чіне вра съ черче диче-пітві літвей ротъпешті, ді есте де ліпсъ таі жпдайті се аівъ квпоскітте жптъшпльріле літвей латіпешті.“**) Ученікілікі Петръ Маюор аз рес-тълшьтіт кввітеле даскалазі; ағзандагі дп кър-діле латіне, колвъл үітназілор ле-аіз аскынс аз-теа; еі с'з зіміт ші с'з жптиетріт дп фантастічо

*) (Bezi илптика франдез a Domnului: de la Palisse.

Monsieur de la Palisse est mort,
Mort de maladie.
Un quart d'heure avant sa mort
Il était encore en vie!

**) Исторія пептэр жпчепетса Ротъпілор. И. М. Беда. 1834.

ткөрії, с'з вітат да матеріалъ зідіреі дп лок де а жптершілор артоніа лінійлор, аз жпвъдат літва жптр'о жпкіпгіре ретроспектів дп лок де а о жпвъца да ісвора ei адевърат, да скоала тревілор, а певоідор ші а історіеі неатказі. Жп Прінціпіате сістемеле, дп лаптъ кв ламіна, кв тішкареа пывлікъ, из гріжіле політіче, кв крітика, кв деспредзіреа а зпор din скрігорії четіді, евпсес а фі цілдекате не театр, с'з десфъкэт ші съ десфакъ din zi дп zi, ретънд din еле патмі о жплеспіре пептэр жптъшптеніреа кввітелор де ліпсъ. Адевъратыл спіріт а дешиптътреі Ротъпітвілор аз автъ ші аре квіввя съз дп Прінціпіате, зінде елементеле стрыіне с'з рос ші аз са-жіт а не жптърі. Цеперація трекватъ, де ші ле-гъпать дп жпдоіта жпрізіре греческъ ші а літератэріеі франдезе din ал 18-леа веак, пе-а-зъсат дісіс шаціле фрътоасе ротъпешті; цеперація де фадъ се лаптъ дикъ жп хаосъ сістеме-лор, дар хаосъ ва фі жпвіне пыпъ дп сефжршт. Афаръ de кърді греле de дисертациі ші de аргъ-менте. Apdeалыл пз аз дат Ротъпілор пыпъ актъ о сюзъръ карте de жпвініре ші каре съ ресватъ інімелде.

De ачееа сокотім къ літератэріа ротъпъ се жпніарте астъзі дп дозъ сколі: зиа че деші аре квіввя дп Баккреніті, зінде се квлатівъ кв епти-сіаст тоате сістемеле жп орі че дінет діскордант се ефжршескъ, дп ізне, іо, жпт, etc.; аз доілеа че с'ар пате патмі еклектікъ, аре таі тұлді пар-тизані дп Молдова; ачеаста есте скоала челор че дорескъ таі жпдайті де тоате а саріе пептэр Ротъпілор ші ротъпешті, ші а фаче о літератэръ пз-маі din віделе поастре, іар пз din літва Франдезі-лор, а Італіенілор, ші а жаргонлазі пеңдіделес din Apdeал. Ненэтънд креде къ ачест жаргон ва пэтэ жпвінде вро одатъ вестіта дреаптъ цілдекатъ а Ротъпілор, пептънд жпкіпгі къ копії Ротъпілор вор аципніе а пз се жпделене кв пъріпдій лор, пептънд жпкіпгі къ граматічеле вор фі таі тар-де кът веакріле, къ сістемеле вор пэтэ доведі паттара, пэтэм се пз не жпгріжіт de a bedea жп-тропареа а зпор din сістемеле Apdeалене дп ско-дасе поастре. Ва трече ші Apdeалістка квт аз трекват тұлті ало сістеме жпкіпгіті, ші за ре-шъпі патмі Ротъпілор! къчі літвеле каре се жпделегіз патмі пріп тінап сжт літвеле тоарте, ші Ротъпілор сжт дикъ пылі de вісандъ!

(Ва зрта.)

8N DOKUMENT

de дългото време не адъсе Газета de Moldavia до
24. Марціз, пріи каре се докаментеъ азътв дъл-
готріхреа Domnulzі Цереі, Г. А Гіка, кътв ти пе-
авзителе свферине азъ локвіторілорв сънтв окна,
ділпea рѣсескъ din an 1853 е пе каре дълг душ-
рътв ачі ка фанть історікъ доведітъ:

„Не симдим феріції, а пътеша семнадесетъзи
ва акт de администраціе че din по з търтврісеште
дногріжіреа Преа **М. DOMN&** до прівінда локвіто-
рілор, каре тъсвръ, тшарънд грехъциле adse
престе ei de пътереа ликвицврірілор de mai
пайне, ва респънді аспира стръгчітві вине
фъктор къвънтареа de вине а сътенілор.

Дрепг ачееа, певлікъм Жірнадзя квріе до
Бзетівъ Офіціал, ші днекеет да 15. Мартіе, до
Сеанда Domneascъ, de Консілівъ Administrativ
Естрапдинар.

„Сфатъ Adminіstratіv Естраордінар, дн юліа
трівіреа са съв презіденціеа Преа ІІ. DOMNУ Стъ-
пілітор, астъзі дн 15. Мартіе 1855, звънд дн
ведеро къ грэзгуділе че ав апъсат асвира церей
дн ачешті din бршъ амі, прекам осевіе транс-
порте пептръ ошіріе, енізотіе ші аутеле ав adse
пе локіторії de пріп сате ла о старе вреднікъ
de tot аутторзъ; Сфатъ дн асентене прівіре ав
веніт дн сокотіпъ de а се фаче ачелор локіторі
о філеспіре ла певоіле че ді ліквіпціръ. Ап-
кіліпіреа чеа шаі петерітъ днітръ ачеаста къпос-
къндасъ а фі квтіле сътеншті ка звеле че съп-
щеніе пептръ асътене съфіршітві; Сфатъ ла
делівераціеа че ав фъкэт асвира ачесті kaz de
фаць ші къ тавлодріле атінгътоаре de стареа къ-
тілор сътеншті презентата de кътъ D-літі Вел
Віст. дн сеансъ, ав веніт дн лікеіере ші ав
хочърът а се da дн фолосъ локіторілор тутълор
сателор треі пърді din квтіле сътеншті, ear dict-
рівіаціеа ачелор соме съ се факъ пріп філеспі
D-лор пропріетарії дніръ регзда зрпътоаре:

а) Вістеріеа съ пъвлече ка тоді пропріетарії съ
аівъ а ла de ла Іспръвич: реснектіве треі пърді
din кѣтіле сътеншті съв ваталатага дор къпріп-
ътоаре дидаторіреа de а ле настъра диштина гръ-
щзеи сателор ші а приімі de ла сътені росніче,
це каре ле вор дидренга кътръ Іспръвичії.

в). Тот de кътъръ Вистеріе се за тършето за
вие-каре сатън егешплад, дн каре се за аръта
капиталът афлат да кътіеа сатълът фандъ, парте
анадогъ че тършетъ а се да до привіреа гръшъзъ

сатвљі ші ачea чe брteаzъ a рyтtpe дn кstie; ші осъніt вa дnкxpoшtіnца nе съtепi къ треi пъrдi din капітал с'аz дnкxредiндat иropрiетарвлі спre aз пытъра грътъzei сатвљі, eap въ сатвља прiйтiреa aчeлei сoтe ape a da eкsoфlіc про- прiетарвлі. Aчeст жzрpaл ce вa дnтъrtъшi Bist: спre дnтоxтai зtтаре.“

Мысль ачесть ададцет ші ұртътбоеа штре:

— „Есте къзноектът къ, цвѣтъта фаче астъзи до
таре парте а ей едъкаціе до дъриле Апъсане.
Moldo-Romъniea, тримето въ дъкстънъторіз пътър
de кони и Церманіеа и май азес да Пари.

Логріжіріле кв каре ачеі цвіі сжот **квпцвраді** де персонале, кърора ії сжот **длвредіндаці**, пічі ствдійле каре капътъ, пв ног дісвьлі **ж**о тръпшій пріончіпійле релішіе пъріцілор, пічі ал аморзлі de патріе. din лінса **зві** фоквлар de націоналітате менітъ а **длтрещіне ж** ініціле лор, ачесте сънте пії повіле сентіменте. Гречії, ші кіар Арmenii din фвндэя Acieї, аз жа Париc параклісза рітвлі зор, ші ашегъмінте de **длвдътвре** dipi-
ціате de націоналі зор. **N**єmai Moldo - Ромънії,
колонізацији Париc, а кърора патър се свіе песте
200 інші, пв аз паракліс ші търтврісітор a **лагіеї**
зор, ші знеорі се трекз ани, **ж**о каре ії сънте **лін-**
сіді de **оказіеа** de a птвеа пліні **длдаторіріле**
ръндсіре de сънта Релішіе ші а се **фолосі** de
сфѣтвірі евлавіоасе, пеаньрата пентрз **сънчесла**
звії ввне едѣкції.

Спре Апътпнпареа ачестеи дпсътпътдаре
пеквіїнде, каре аре dece орі о жврівріре житріс-
тътоаре, вп вреднік Бісерікан Ромън, Архіман-
дрітвл Іосафат, ав житетеет дп Паріс, кз кона-
цторвл а впора дін компатріоді, впв Паракліс,
зінде, кз жвоїреа Патріархіалі, съпта Лі-
тврціє ші зале жндаторірі реїціоасе, се пі-
неск дп літва Ромънъ. Спре а да ачестві
ашеземтьшт май твялъ статор пічіе ші ai acisra
житредціпераеа квнепітъ, кввіосла пъріпте с'аз
адресат кътръ Преа **Д.** постгрд DOMNB, спре
а чере вп ациторів.

Азсим къ, М. С. министрат de Jndoit centiment, де евлавіе ши de патріотісм, аз дитъріт аэропорта консільїзі administратів, de a ce ръндзи цікторал ачеста, din Бізнесъ denapartamentъзі залдизі о свѣвеніє авталь de 7000 леі, ши диктвінда a ce decidede жи цеаръ о лісъ в свѣскіріе, спро adsnapera зпі капітал, пепуръ zidipea жи Париі a зпні вісерічі ортоокес пентра Ромыї, ши за зльттрат адъ

пост, пентръ филесніреа жиенъцътъреі үзлілор
націоналі, че п'ар авеа de азънс шіжлоаче житръ
ачеаста. Пре льпгъ епітерателъ таі се с фоло-
сврі, астъ тъсвръ аре tot-одатъ ті о алъ се-
налітате таі житілісь.

ФАНАРИОТЫЛЪ ШІ. ДАРЕА.

„Ear' попорылъ тутъ стріга:
Домыше, Мирия та,
Кѣ пъхарылъ жандесеште,
Дар' кѣ віргалъ таі ръреште!“

Кълткъ попъларе.

Зрека Бизантінъ, веке, реншміть,
Аре ти съзвріз, че'лъ патескъ Фанаръ; —
Ініма ромъпъ, кътъ de іншетрітъ,
Aszinds д'ачеста, пльице кѣ амаръ.

Къте реле'н цеаръ, тутъ д'аічі ешіръ.
Къді върваші кѣ пате, къді ромъпі ероі,
Тоді пріп карпефії din Фанаръ періръ,
Din есть кіевъ de інтрічі, кріме ші пево!

А пердѣтв Бизанцълъ векеа са domnі: —
Къціва гречі de фрітте тутъ інсъ-аз скънатъ,
Карій таі не брътъ ка ші-о колоній.
Ди Фанарълъ зрекі тоді с'ав ашезатъ.

Пльотъ есте-ачеаста, каре н'о сипне
Нічі apdórea вереі, пічі алъ іерпі церз;
Артъ контопітъ din damaskірі више,
Каре н'о се'нфрынче, пічі тыйіндъ ди ферз.

Din се'жіда-ачеаста пі се стрынънгаръ
Прічиній я трапълъ Moldo-ромънескъ; —
Ші ei, ка съ п'аівъ віеадъ-амаръ,
Adвчез кѣ сіне стать житрегъ греческъ.

База прінчіаре, глюріa domneаскъ
С'а віндѣтъ ка терчea, тълате зеzi de anі
ла фанаріоці din цеара тэрчеаскъ,
Карі ера ди старе, съ dea таі тваді вапі.

Грідеа лорз de фрітте ера преафіреште,

Кът съ стбрукъ цеара пріп тиа по з трівтъ,
Къчі авеа сътпардъ вінітвлж фръдеште

Ка чеі че dedвръ вапі ла'ченептв.

Попълвълъ adece da пльпебре-амаръ:

„Domovaz съ алъпіде песе плаі пе гречі,
Съ pedвкъ-одатъ дъріле пріп цеаръ!“

Пльпдереа лаі діесь въдеа до тъпі сечі.

Былъ din ачештія фвсе таі въ тінте; —

Ка съ п'а debінъ ші елъ стрінгратъ,
Кът се житжиласе алті таі пайті,
Adоптъ максіма демпъ д'алі статъ:

Тръмітеа кляенції, съ еасъ 'п амаръ,

Къндъ пзреа в'о даре, каре н'а таі фоєтъ,
Ші съ черчетегъ dea зпнглъл пріп цеаръ,

Че ворвешите плеева, попълвълъ че'лъ простъ?

Плеева е сінчерь, еа кѣ тікв кѣ таре

Da, с'аідъ лятеа, къ'ї тріввтълъ грэз; —
Прічендъ тіранълъ, пзреа по зъ даре,

Ші тръмітеа еаръни са аскълте терез.

Се 'пторчea сніонії кѣ штірі п'а преа више

Арътъндъ, къ'ї ваглавъ есте тэрвратъ,
Стрігъ ші жижъръ де контріввчівпе,

Ші къ'п тълате локті с' афълъ рескълатъ-

„Пзпеці дикъ-о даре, ті ведеци че сапъ

Пріп попоры ла цеаръ, терцеді — пінтре ei!
Репорта кляенції фатъ фбртє випъ,

Къ ромъпії салтъ, тъпкъ, вів къ-аі сеі.

„Аста п'а є випъ,“ респндеа тіранълъ,

Жичетаці кѣ dapea, къ' де п'а', съ стрікатъ; —
„Деакъ п'а сімте повара дзрепълъ,

Съ штірі, къ' ди старе de omъ десператъ.“

Отълъ фінди торвідъ, de'mi сімте дзрепеа,

Дикъ е снеранъ д'ае віндека; —

Еар' deакъ din контръ, а пердѣтв погероеа,

Ди кътв р'аіз таі д'оре, грэз се ва сказа.

Еремітълъ din Карпаді.